

SLOVENSKI

IZDAVA IN UKSA ČASOPISNO-IZDAVALSKO PODJETJE SLOVENSKI POROČEVALEC... Direktor: Rudi Janžura... Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak...

DRUGA IZDAJA Poročevalec

Diplomatska kronika

Beograd, 6. marca (Tanjug) Predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je danes ob 11. uri sprejel na protokolarni obisk novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika Etopijeje Gabra Meskala Kiflegzija.

Atene. Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Miša Pavličević je danes dopoldne obiskal grškega ministra za zunanje zadeve Spirosa Teotokisa. V daljšem razgovoru sta se posvetovala o nekaterih vprašanih, ki zanimajo obe državi.

Posvetovanja o bivših Južnih železnicah

Rim, 6. marca (Tanjug). V Rimu se je večeraj začela konferenca južnih železnic, na kateri sodelujejo zastopniki Francije, Švice, Avstrije, Jugoslavije in Italije. Na konferenco ni prispela delegacija Madžarske, zaradi česar je bila konferenca po izvolitvi predsedstva odložena. Sklepnjeno je bilo, da bo zastopnik Italije sklical konferenco med 16. aprilom in 17. julijem in poskrbel za navzočnost delegacij vseh prizadetih držav.

Razmejitvena komisija na delu

Test, 6. marca (Po tel.). Kakor je bilo že javljeno, sta se sestali na Skofljah, na jugoslovanski strani, jugoslovanska in italijanska delegacija za razmejitve, ki bosta te dni začeli s terenskimi deli za dokončno razmejitve med Jugoslavijo in Italijo od Lazareta do Goliča. Jugoslovansko delegacijo vodi opolnoomočeni minister Knez, italijansko pa podpoveljnik Caccio. Prihodnji sestanek komisije bo v četrtek. Med tem časom bodo proučili kartografske dokumente, pričakovati pa je, da se bodo tudi terenska dela kmalu začela. Predvidevajo, da bodo potekala uspešno. M. K.

MOLLET SE POSVETUJE O POOBLASTILIH VLADI

Zadovoljivi odgovori

Dokončno se bodo stranke odločile šele med razpravo v skupščini — Lacoste prispel v Pariz — V španskem Maroku se nadaljujejo demonstracije

PARIZ, 6. marca (Tanjug). Nadaljujoč politična posvetovanja glede Alžira s prvaki vseh parlamentarnih skupin je predsednik Mollet dobil zadovoljive odgovore zastopnikov faurave radikalne skupine, degolovcev, prekmorskih agrarcev in demokratske unije odpora. Sprejel je tudi zastopnike neodvisnih, komunistov, ljudskih republikancev, radikalov in pužadistov. Vse opozicijske parlamentarne skupine pa se bodo odločile o vladnih zahtevih za posebna pooblastila šele med splošno parlamentarno debato, ki se bo začela v četrtek.

Danes je predsednik Guy Mollet začel pobudo tudi na diplomatskem področju. Sprejel je egiptovskega veleposlanika in ga opozoril na pomen, ki ga Francija pripisuje ureditvi položaja v Severni Afriki. Pravi, da bo Mollet v nedeljo na sestanku s predsednikom Edenom zahteval močnejšo podporo zahodnih sil za francoske napore v Afriki. Francoska vlada bi namreč hotela, da bi London in Washington izkoristila svoj vpliv in priporočile arabskim državam revizijo njihove politike do problemov francoske Severne Afrike.

Dejavnost predstavnikov tržičkih strank

Test, 6. marca (Po tel.). Glede aktivnosti, ki zadnje čase navdaja nekateri politične skupine v Trstu, bi bilo treba omeniti, da je po vrnitvi socialno-demokratskih zastopnikov iz Rima pričel razpravo z različnimi tržičskimi forumi o važnih tržičkih zadevah tudi tajnik krščansko-demokratske stranke Romano. V Rimu se je razgovarjal z ministrom državne zaklada Medicijem in s podsekretarjem Folchjem in Russom. S slednjim sta razpravljala o vprašanju tržičkih političnih volitev. Russo je baje dejal, da bo izvedene takrat, kot v Italiji, t. j. leta 1958. S tem je poudaril stališče vodstva krščansko-demokratske stranke, ki se pa ne uje s stališčem socialnih-demokratov, ki so za takojšen razpis volitev v Trstu. M. K.

Tudi Malenkov obišče Velik. Britanijo

London, 6. marca (AFP) Britansko ministrstvo za zunanje zadeve je danes sporočilo, da bo sovjetski minister za elektroindustrijo Georgij Malenkov kot vodja delegacije sovjetskih strokovnjakov obiskal Veliko Britanijo. Delegacija je prispela v Veliko Britanijo okrog 15. marca.

Pododbor za razoročitve

London, 6. marca (AFP) Iz pooblaščenih virov se je zvedelo, da je Velika Britanija predlagala ZDA, Sovjetski zvezi, Franciji in Kanadi, naj bi bili prihodnji sestane pododboru OZN 19. marca v Londonu.

Zasedanje Ljudske skupščine LRS

Dr. Jože Rus ponovno predsednik, Angelca Ocepak pa podpredsednik republiškega zbora Ljudske skupščine LRS — Umaknjen zakonski predlog o varstvu in uporabi zemljišč

LJUBLJANA, 6. marca. Na današnjem zasedanju je Ljudska skupščina LRS sprejela predloge zakona o upravljanju in o gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti, zakona o Prešernovem skladu, zakona o skladu Borisa Kidriča, nadalje predloge odloka o Višji šoli za telesno vzgojo, odloka o soglasju k odloku Sabora LR Hrvatske o spremembi meje med LR Slovenijo in LR Hrvatsko, odloka o Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani, odloka o Slovenski filharmoniji in izvolitvi članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina v univerzitetni svet in fakultetne svete univerze v Ljubljani. Razen tega je izvolila dva okrajna sodnika in raspisala volitve v 31. volilni enoti v okraju Ljubljana.

Po otvoritvi in sprejetju dnevnega reda za 14. sejo republiškega zbora so bile najprej volitve funkcionarjev republiškega zbora. Po skupščinskem poslovniku je tem namreč potekala mandatska doba. V imenu 10 poslancev je Stane Skof ponovno predlagal za predsednika dr. Josipa Rusa, za podpredsednika Angelca Ocepak in za zapisničarje Dušana Boleta, Ančko Globačnik in Antona Peternela, kar je republiški zbor soglasno sprejel.

Pri obravnavanju predloga zakona o varstvu in uporabi zemljišč je bilo razvidno, da pristojni skupščinski odbori niso zavzeli enotnih stališč o nekaterih vprašanih. Tako je odbor za organizacijo oblasti in uprave vztrajal, naj bi okrajni ljudski odbori takšno izdajajočo odloke, s katerimi se določijo gradbeni okoliš, in ne občinski ljudski odbori, kakor je bilo doslej in kakor je predlagal gospodarski odbor. V svoji obrazložitvi je poudarjal, da terjajo splošno-družbene koristi prenosa pristojnosti na okrajne ljudske odbore. Pokrajinski in regionalni načrti, iz katerih bi morale občine povzeli glavne osnove za urbanistični načrt, se izdelujejo v republiki in na okraju in so hkrati opora tudi za izdajanje in pripravljajo odloke, s katerimi se določijo gradbeni okoliš. Izdelava teh načrtov zahteva pritegnitev strokovnjakov iz raznih področij in predstavlja obsežno delo.

Stanje in razmere, kakršne so na tem področju, zahtevajo kar najodločnejše ukrepe za ohranitev plodnih zemljišč, odnosno

Pri izdelavi odlokov, s katerimi se določijo gradbeni okoliš, morajo sodelovati strokovnjaki za urbanizem, za promet, zdravstvo, kmetijstvo itd. Pomanjkanje teh strokovnjakov povzroča večjih težav, če posameznim okrajem. Če bi ostali za izdajanje omenjenih odlokov še vnaprej pristojni občinski ljudski odbori, bi se potrebe po teh strokovnjakih še povečale, namen, ki ga zasleduje predlagani zakon, pa bi bilo kaj težko uresničiti.

Ze dosedanjim pravnim predpisi določajo, da je okrajni ljudski odbor pristojen za revizijo projektov do 50 milijonov dinarjev investicijskih sredstev, pri določanju gradbenega okoliša pa gre večših posredno lahko za znatno večje zneske. Pri tem

ne smemo prezreti tudi tega, da celo regulacijski načrt občine, ki ga sprejme občinski ljudski odbor, daje pritrditve okrajni ljudski odbor. Odbor je bil nadalje mnenja, da se bo s prenosom pristojnosti na okrajni ljudski odbor sam postopek pri pripravi in sprejemu odlokov, s katerimi se bo določilo, katera zemljišča se smejo uporabiti za gradbene namene, znatno poenostavil in pocenil. Pristojnost občinskih ljudskih odborov, da opravljajo vse zadeve, ki imajo splošen pomen za komunalni razvoj občine, pa s predlogom tega zakona ne bi bila prizadeta.

V imenu Izvršnega sveta je predlog zakona obrazložil podpredsednik dr. Marijan Breclj.

Zakaj zaščita kmetijskih zemljišč

Dr. Breclj je uvodoma poudaril, da je namen republiškega zakona o varstvu in uporabi zemljišč v tem, da na območju LR Slovenije zaščiti vse plodne površine ne glede na lastništvo pred nesmotrno uporabo v nekmetijske namene in da jih varuje pred določenimi škodljivimi vplivi kot so erozija, nesmotrna gradnja, zamaževanje in kvarni vplivi industrije. S svojim namenom skuša odvrniti težko popravljivo ali nepopravljivo škodo in nadaljne uničevanje plodne površine kot dela družbenega bogastva.

Podatki in analize kmetijske, statistične, urbanistične in vodnogospodarske službe dajejo tole sliko o stanju in uporabi zemljišč na območju LR Slovenije: Površina LR Slovenije meri dva milijona 21.500 ha. Kmetijske površine je 881.500 ha ali 48,5 odstotka. Gozda 906.500 ha ali 44,8 odstotka. Nerodovitnih površin pa 133.500 hektarov ali 6,7 odstotka.

Od kmetijskih površin je obdelovalnih 545.300 ha, to je 57,6 odstotka, neobdelovalnih pa 416.200 ha. V letu 1954 je v LR Sloveniji odpadlo na prebivalca 0,65 ha kmetijske in 0,37 ha obdelovalne površine. Ugodnejši je pa povpreček za območje FRJ in znaša na prebivalca 0,83 ha kmetijske in 0,34 ha obdelovalne površine. Še ugodnejši je po podatkih FAO evropski povpreček (brez evropskih delov Sovjetske zveze in Turčije), ki znaša na prebivalca 0,90 ha kmetijske površine.

Iz povedanih števil je dokazano, da ima Slovenija relativno izredno malo kmetijskih površin. Nujno je zato, da se ta pomembni del družbenega bogastva čuva in čim bolj smotrno uporablja, posebej še zato, ker vemo, da mora Evropa, ki ima relativno višji povpreček kmetijske površine kot Slovenija, uvažati živče za svoje prebivalstvo.

Do danes v LR Sloveniji nismo znali ceniti tega družbenega bogastva tako kot bi ga bilo treba. Pustili smo kmetijska zemljišča uporabljati nesmotrno in nekontrolirano in dopuščali, da so se preveč kvarila. Po podatkih statističnega letopisa LRS za leto 1955, stran 67, se je že itak relativno nizka kmetijska površina v zadnjih 7 letih v LR Sloveniji zmanjšala za 38.000 ha. Večji del te površine je prevzel gozdni sklad, in sicer največ v tej obliki, da je gozd prerasel pašnike. Del te površine je bil uporabljen za gradnje. Po ocenitvi je od osvojitve do danes bilo uporabljenih za gradnje skupno približno 5000 ha površine, od katere je kmetijske površine okoli (Nadaljevanje na 2. str.)

nektarov, ali 42,4 odstotka. Med obdelovalne kmetijske površine spadajo: njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi in travniki, med neobdelovalni: senožiči, pašniki, trstičja in močvirja. Po lastništvu pripada 12 odstotkov kmetijske površine splošnem družbenemu sektorju, kamor

NEMČIJA IMA SVOJ BUNDESWEHR

Bonn, 6. marca (Tanjug). Bonški zvezni parlament je danes sprejel ustavne spremembe, ki omogočajo ustanovitev nove redne zahodnonemške vojske in določajo glavna načela, na katerih bo temeljila vojska zvezne republike, ki se bo imenovala Bundeswehr — zvezne obrambne sile. Med ustavnimi spremembami je določba o imenovanju posebnega parlamentarnega pooblaščenca za vojsko, ki bo štivil ustavne pravice vojakov in bo imenoval organ Bundestaga za opravljanje parlamentarnega nadzorstva. Poveljstvo nad vojsko ima minister obrambe, v primeru potrebe pa preide ta pravica na zveznega kancelarja.

Po ustavnih spremembah je Bundestag proti glasovom socialnih demokratov sprejel zakon o vojski, ki bo začel veljati že ta mesec, ko bo prenehala veljavnost sedanjega zakona o prostovoljcih. Novi zakon omogoča ministru obrambe, da sestavi vojaški kader do 150.000 mož in po uvedbi splošne vojaške obveznosti poveča število vojakov na 500.000, kolikor dovoljujejo Zahodni Nemčiji pariški sporazumi.

Predsednik Bundestaga Gerstenmayer je obvestil parlament, da je 16 bivših članov svobodne demokratske stranke ustanovilo novo parlamentarno skupino v Bundestagu, ki se imenuje »delovna skupnost svobodnih demokratov«.

Grška vlada ni hotela povedati svojega mnenja o izjavi, ki jo je bil večeraj dal v Spodnjem domu minister za kolonije Lennox-Boyd.

Britanski guverner na Cipru Harding je izjavil sinoči po radiu, da bo odločno nadaljeval boj proti terorizmu in nasilju. Hkrati je izrazil upanje, da bo potem, »ko bosta spet zavladala zakonit in red«, lahko z večjim uspehom delal za »avtonomnijo tega otoka«.

V Atenah so uradno sporočili da je predsednik grške vlade Konstantin Karamanlis danes ukazal radijski postaji Atene, naj takoj preneha z oddajami radijske postaje London.

Ravnatelj civilnega letalstva na Cipru je sporočil danes, da je bila na britanskem letalu za prevoz čet, ki je pred tednom eksploziralo na letališču v Nikoziji, napravljena sabotaža.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

Poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za 5. marec 1956. Srednji dnevni dotok v kubičnih metrih na sekundno Drava — Dravograd 192 (lani 169); Sava — Moste 5,6 (lani 7,3); Sava — Medvode 22 (lani 40,6); Soca — Doblar 26,8 (lani 43,1).

VREME

Napoved za sredo: Sončno vreme, vnes delna oblaklost zlasti v severni Sloveniji. Temperatura ponoči med -3 in -2, v Primorju okoli +8, čez dan med 8 in 14, v Primorju okoli 16 stopinj C. Zjutraj v kotlinah megla.

Ob 8. marcu

Prešlo je v navado, da smo ob mednarodnem ženskem prazniku pisali o tradicijah tega dne in o vlogi, ki so jo imele jugoslovanske žene v naši prelozni dobi. Napravimo tokrat izjemo, da bi se omejili na dvoje misli o družbenem položaju žensk v neposredni sedanjosti.

Predvsem je treba ugotoviti, da pri nas tako imenovanega ženskega vprašanja v izvirnem pojmovnem smislu ni več. Ni ga več zaradi tega, ker sta popolna politična in družbena enakopravnost državljank uveljavljeni v Ustavi, vseh zakonih in drugih predpisih, ki urejajo odnose družbe do posameznikov in obratno, kakor tudi odnose med državljani samimi. Načela vseplošne enakopravnosti so temelj naše desetletne zakonodaje. Neupoštevane teh načel je postalo torej dejanje, ki ga je treba izenačiti s kršenjem drugih ustavnih in zakonskih predpisov.

Zapisana ugotovitev velja nedvomno za objektivno spremembo glede položaja žensk. Drugo je seveda, če se te spremembe že v celoti odražajo v vsakodnevnem življenju in tudi mišljenju ljudi. To vprašanje je pa čisto subjektivnega značaja in ima dva vidika, ki se marsikje prepletata.

Prvi gre za položaj žensk v družini, na delu, v družbenih organih itd. To je nedvomno področje osnovnih odnosov med ljudmi, ki se ne menjajo preko noči, marveč v daljšem obdobju. V teh odnosih se uveljavljajo nekatere zastarele pojmovanja o žensko-gospodinj, zaprti za izdvoje teshih stanovanj, obloženi od zore do mraka z delom, katerega čisto niti ne cenimo dovolj. Drugeje zopet žena dela v tovarni ali uradu, poleg tega pa jo čakajo še doma vsa opravila gospodinje in matere. Prav tako so se pojavili, nasprotni naši zakonodajci, da v podjetjih odražajo ženskam dela, ki presegajo njihove telesne moči ali pa drugače ogrožajo njihovo zdravje. In tako naprej. Kako naj drugače označimo vsa taka pojmovanja in prakso, če ne kot pomanzjanje človeških zlahnosti v odnosih med ljudmi? So stari, ki se za vzgojo svojih otrok premalo brigajo. Zopet drugi ne skrbijo dovolj za njihovo telesno rast. Kot se najdejo otroci, ki kažejo kaj malo spoštovanja do staršev. Tudi te senčne pege niso nič drugega kot odsotnost humanosti v odnosih med ljudmi. In prav te odnose imenujemo mi za nesocialistične.

Uveljavljanje ženske enakopravnosti ovira z druge strani naša relativna gospodarska zaostalost. Izrazito subjektivnega značaja je, kako hitro in v kakšnem obsegu napredujejo zlasti na nekaterih področjih. Nihče ne more zanikati, da v dosedanjih pogojih ni bilo mnogo storjenega za gnotni položaj družine. Naj omenim samo otroške doklade, zelo obsežno politiko štipendiranja, možnosti, da se polno zaposlijo mladina in odrasli ter podobno. Ko nastevamo vse te prednosti, ki niso zahtevale malo sredstev, pa ne bi smeli zanikati, da je bilo v zadnjih desetih letih storjenega zelo malo za modernizacijo zastarelih gospodinjstev, za uslužnostne obrate, za mrežo otroških ustanov in podobno. Izgovarjanje samo na materialne omejitve pri tem nedvomno ni upravičeno. Zaostajali smo zlasti zaradi tega, ker smo to področje podcenjevali. Tako smo na eni strani pri javnih poslih povečali vlogo in odgovornost državljanov, na drugi strani pa nismo storili potrebnega, da bi jim to omogočili. Zato so ostala vrata javnega udeleževanja precej priprta zlasti za žene-matere. Tudi porazdelitev vzgojnih in drugih obveznosti med družinski člani ni doslej in tudi vnaprej ne bo mogla odpreti teh vrat dovolj na stežaj. Izhod je drug — da začnemo proizvajati sodobna tehnična sredstva za gospodinjstva, odpirati široko mrežo cenenih, a kakovostnih uslužnostnih obratov ter ustanovljati predšolske otroške ustanove, katerim bodo tudi najbolj skrbni in poštvovalni starši zaupali svoje otroke.

Pobude na tem področju so povzrojene ljudskim odborom in deloma gospodarskim organizacijam. Za nazaj je treba ugotoviti, da so bili doseženi delni uspehi pri ustanavljanju otroških ustanov. Preusmeritev gospodarskega razvoja odpira nove objektivne možnosti, če bodo zlasti ljudski odbori začeli neposredno in konkretno reševati tudi ostala vprašanja. Toda začetki je treba širše kot je bilo v navadi doslej in preiti od prepričevanja do dejanja.

Neredko se pri nas ponasamo, da v tem ali onem ne zaostajamo za tehnično civilizacijo drugih držav. Za široka polja dejavnosti je to res. Načrtov, da bi hitreje napredovali tudi tam, kjer se zaostajamo, tudi ne manjka. In prav je to. Ali pa ni čudno, da je znatno manj konkretnih pobud za izboljšanje nekaterih pogojev, ki resno ovirajo ženskam, zlasti materam, da bi zaživele polno življenje in delo. Posledica takega stanja je, da imajo pri nas ženske velike demokratične dolžnosti, pa jih ne morejo v celoti izpolnjevati, vsem ko se marsikje drugje podobne pravice šele prebijajo v programu naprednih gibanj, možnosti za njihovo uveljavljanje so pa znatno večje. To je nasprotje, ki ga je treba reševati, ker nočemo pravice in dolžnosti samo proglašati, marveč predvsem izvajati. V tem je tudi pot, ki vodi ženo-mater v vrtnice družbenega dogajanja in svežega vetra, ki bo le od tu zarel v odnose družin in predvsem v vzgojo otrok.

Ko ob osmem marcu razmišljamo o vsakodnevnih težavah in načrtih, ne bi bili objektivni, če bi obšli resnično, da so se novi odnosi med ljudmi uveljavili že na širokem področju. Vzpredeno s tem pa tudi odnosi do žena in mater v družini kot do žensk, zaposlenih v tovarnah ali uradih. Prav tako ne gre zapirati oči pred dejstvom da je bilo v zadnjem letu — dveh le storjenega nekaj za delno olajšanje poslov v gospodinjstvih.

Zasedanje Ljudske skupščine LRS Zadružne poslovne zveze

(Nadaljevanje s prve strani)
2400 ha. Poleg tega izgubijo površine ali utrpelo drugačno škodo še zaradi erozije, poplav in zamočvirjanja.

Res je, da imamo danes še nad 100.000 ha zemljišča, ki ga bomo lahko meiorirali, vendar z meioracijami ne bo povečan kmetijski zemljiški sklad, temveč se bodo samo izboljšala kmetijska zemljišča.

Kako važno je čuvanje kmetijskega zemljišča, postane še bolj jasno, če upoštevamo družbeni in gospodarski razvoj in LR Sloveniji. Po eni strani narašča prebivalstvo za okoli 1% letno. Če samo iz tega razloga se na enega prebivalca odjadajo del kmetijske površine, znižuje, čeprav bi se ta površina sicer ne krčila. Vemo pa, da se bo kmetijska površina še danje krčila. Tako se čeni, da bo samo v gradbene namene potrebnih kakšnih 350 ha kmetijske zemlje na leto. Nadalje bo s predvidenimi zajetimi za nove hidroelektrične centrale povplavljenih kakšnih 6000 ha kmetijske površine.

Opisano stanje terja, da je treba varstvo in uporabo zemljišč s pravnimi predpisi urediti, odnosno obstoječe predpise izboljšati, oziroma skrbeti za njih izvajanje.

Dosedajni predpisi niso zagotovili uspeha

Predpisov deloma sploh ni. Tako ni predpisov, ki bi na splošno urejali zaščito kmetijskih površin. Je sicer republikanska uredba o uporabi zemljišč za gradbene namene iz konca leta 1953. Ta uredba samo načelno štiti kmetijska zemljišča pred uporabo v gradbene namene s tem, da odreja, da se za splošne gradbene namene ne smejo uporabljati zemljišča, ki so potrebna za poljedelstvo.

Kljub takšni načelni določbi pa je bilo za gradbene namene uporabljenih za kakšnih 5% preveč kmetijske površine. Primorej uporabe kmetijskih površin v prevečjem obsegu so pogosto pri rezerviranih okoli in industrijskih objektov, pri gradnji prometnih objektov in podobnih drugih objektov družbenega standarda in pri gradnji individualnih stanovanjskih hiš.

Uredba o uporabi zemljišč za gradbene namene sicer nalaga občinskim LO, da izdajo odloke, s katerimi v skladu z načeli uredbe predpišejo, kako naj se uporabljajo zemljišča na območju občine. Po uredbi naj bi občine kategorizirale zemljišča na površine, uporabljive za splošne gradbene namene, za posebne gradbene namene, za nezavzajive površine in za varovane površine. Le za čas, dokler ne izdajo občine teh odlokov, smejo po načelih uredbe izdajati dovoljenja za uporabo zemljišč za določene gradnje na prošnja posameznih investitorjev. Uredba predvideva, da za to delo imenujejo občine posebne komisije, katerih prvenstvena dolžnost je pripraviti odlok o uporabi zemljišč; iz začasno, dokler odloka ni, pa naj bi te komisije izdajale posamezno dovoljenja za uporabo zemljišč za gradnje.

Iz različnih razlogov pa je, kolikor znano, samo en občinski LO izdal odlok, kakršnega predvideva uredba in še ta samo za eno naselje v občini. Namesto, da bi uporabo površin določevali OBLO kot najvišji predstavniški organi ljudske oblasti v območju občine s svojimi odloki na osnovi predloge posebnih komisij in na osnovi pobomb občanskih raznih predlogov, so izdajali odločbe o uporabnosti zemljišč komisije same in tako mnogokrat odločbe vnaprej o bodoči urbanistični ureditvi. Te komisije so pogosto izgubljale izpred oči oblikovanje naselij v skladu s perspektivnim družbenim in gospodarskim razvojem občine in krčila načela uredbe.

Iz vseh teh ugotovitev izhaja, da je treba kmetijska zemljišča zaščititi ne le pred nesmotrno uporabo za gradbene namene, temveč tudi pred drugimi škodljivimi vplivi. Po drugi strani pa to stanje terja, da se urbanistična služba postavi na boljše temelje.

Sedanjim osnutkom zakona po eni strani odpravlja ugotovljene hibe veljavne uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene. Po drugi strani pa ureja materijo, ki je bila doslej s predpisi neobdelana s tem, da prinaša nove določbe o zaščiti kmetijskih zemljišč pred erozijo, zamočvirjenjem in kvarnim vplivi industrije, določbe o vraščanju opuščenih kmetijskih zemljišč, kmetijski proizvodnji ter določbe o posejih uporabe kmetijskih zemljišč ne le v gradbene namene, temveč tudi obsega v druge nekmetijske namene.

Temeljna načela novega zakonskega predloga

Med temeljnimi načeli zakonskega predloga je podpredsednik Izvršnega sveta našel predvsem tale:

Kmetijska zemljišča se morajo po 6. členu ohraniti kmetij-

ski proizvodnji. Za vsako izpremembo uporabe kmetijskih zemljišč v druge, to je nekmetijske namene, je potrebno dovoljenje, ne glede na lastništvo zemljišča. Dovoljenje se sme izdati samo, če obstojijo natančno določeni pogoji, navedeni v drugem odstavku 9. člena. Če teh pogojev ni, se dovoljenje ne sme izdati. Pogoji za uporabo kmetijskih zemljišč za gradnje so urejeni v 20. členu in so v glavnem enaki pogojem sedaj veljavne uredbe.

Tisti, v čigar korist se dovoli uporaba kmetijskega zemljišča za gradnjo ali v druge nekmetijske namene, je brez izjeme po 10. členu dolžan za nadomestitev oziroma zboljšavo kmetijskih zemljišč plačati posebnih prispevkov v skladu za pospeševanje kmetijstva, ki skrbijo za nadomestitev ali zboljšavo kmetijskih zemljišč ali pa nadomestiti izgubljeno kmetijsko površino z ustrežno površino enakovredne rodovitne zemlje. S tem in v 4. členu je izraženo načelo, da je kmetijska zemlja družbeno bogastvo, ki se sme v nekmetijske namene uporabljati samo proti odškodnini, ki pripada družbi in ki se uporabi za pospeševanje kmetijstva.

Osnutek ne samo štiti obstoj kmetijskega zemljišča pred krčenjem, temveč tudi predpiše, da je pod določeni pogoji treba iz opuščenega kmetijskega zemljišča vrniti kmetijski proizvodnji (8. člen). V 15. členu odreja, da je treba humus (prst) pridobiti pri izkopih za gradnje, brezpogojno vrniti kmetijski proizvodnji.

Na področju uporabe zemljišč za gradbene namene, bodisi da gre za kmetijska ali za drugačna zemljišča, prinaša osnutek nova načela, ki spremenjajo oz. dopolnjujejo sedaj veljavno uredbo.

Odloke o uporabi zemljišč ni treba izdati za območje cele občine, ker je v 25. členu dovoljeno, da se odloki izdajo lahko samo za del območja posamezne občine, vsaj za gradbene potrebe prihodnjih dveh let. S tem je omogočeno, da se namesto dragih urbanističnih načrtov, ki terjajo znatne stroške in mnogo časa, določijo samo gradbeni odloki za gradnje v krajšem razdobju.

Graditi se bo smelo samo v teh okolišnih, medtem ko zunaj njih gradnje ne bodo dovoljene. Za izdajo odlokov je predpisan kot skrajni termin konec leta 1956, medtem ko dosedaj veljavna uredba takega termina ni določala. V občinah, kjer predpisani odloki do termina ne bodo izdani, ne bo več dopustno izdajati nobenih dovoljenj za uporabo zemljišč za gradbe.

Na koncu je dr. Brečelj še omenil, da je pristojnost za izdajo odlokov prenesena od občinskih na okrajne LO, ki odloke izdajajo na predlog občinskih LO. Pristojnost za proučevanje zemljišč za zavarovana zemljišča pa je prenesena na republiški organ, ki je pristojen za zadeve urbanizma.

V svojem poročilu se zakonodajni odbor prvotno ni popolnoma strinjal s predlogi in utemeljiljivo odbora za organizacijo oblasti in uprave glede pristojnosti za odredjanje zemljišč za gradbene namene, toda pozneje se je pridružil njegovim stališčem. Le gospodarski odbor republikanske zveze je vztrajal na nasprotnih stališčih.

Ob koncu razprave je dr. Marjan Brečelj ponovno poudaril važnost tega problema in v imenu izvršnega sveta umaknil zakonski predlog, da bi ga skupščina lahko dovolj temeljito preučila.

RAZSTRELJEVANJE LEDU NA MURI

Maribor, 6. marca. Zadnje toplo vreme in odjuga sta v severni Sloveniji povzročila prve poplave, na Muri pa je led ogrožal glavna mostova. Zaradi nastopajočih odjuge se je zadnje dni začel lomiti led na Muri, ki jo je letošnje zimo prekril z debelo plastjo. Kritičen položaj je nastal večeraj jutraj, ko so ogromne gmote trgajočega se ledu grozile, da porušijo oba lesena mostova na Muri in sicer pri Veržeju in pri Murskem Središču. Ledene plošče, ki so dosegle do 100 m dolžine in nad 1 m debelne so v divjem plusu po razbesneli reki odtrgale tudi več k obrežju pritrjenih prekmurskih mlinov in jih odnesle po reki navzdol.

V tem kritičnem položaju je večeraj zjutraj intervenirala vojska. Dvajset članska minerska skupina JLA soboške garnizije pod vodstvom starijše komandanta majorja Raduhe je z razstreljevanjem ledu pred mostovi sproti preprečevala grozečo nevarnost. V pišli pol- drugi ure so izstrelili nad 1500 kg streliva, razbil nastajajoče ledene jezove in rešili mostova

dejal, da je odbor sprejel stališče, da je treba še v predlogu zakona oveznogošna pašnika in upravičencev za uporabo skupnega pašnika in je obveznost razkriti tudi na uporabniku.

Z nekaterimi načelnimi in podrobnejšimi predlogi pristojni republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. V nekaterih zborih je republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. V nekaterih zborih je republiški zbor soglasno sprejel predlog zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Seja zborna proizvajalcev

Na ločeni seji zborna proizvajalcev pod predsedstvom Mavričja Borca je pred odobritvijo dnevnega reda tajnica zborna prebrala odgovor državnega sekretarja za gospodarstvo LRS inž. Ludvika Kremžarja ljudskemu poslanecu inž. Miranu Mejaku na vprašanje, ki ga je ta postavil na prejšnji seji. Ker je potela enoletna funkcija doba predsednika, podpredsednika in zapisničarjev zborna, je bilo treba izvoliti nove funkcionarje. Ljudski poslanec Rudolf Ganič je predlagal, naj ostanejo dosedajni funkcionarji, za kar so glasovali vsi ljudski poslanci.

Poročevalca zakonodajnega in gospodarskega odbora zborna proizvajalcev sta nato poročala o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč in predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. Oba odbora sta vskladila svoje amandmane in predlagala predlog zakona o odobritvi zboru proizvajalcev.

Tudi k predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti sta oba odbora vskladila pozornost in predlagala v odobritvi zboru proizvajalcev. Poročevalca zakonodajnega in gospodarskega odbora zborna proizvajalcev sta nato poročala o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč in predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. Oba odbora sta vskladila svoje amandmane in predlagala predlog zakona o odobritvi zboru proizvajalcev.

Začetek pomladske setve

Posejati bo treba 4.5 milijona ha polja in 660.000 neobdelanih površin

BEOGRAD, 6. marca. V Makedoniji in jugovzhodni Srbiji se je začela pomladska setev. Vojvodini, akno bo ugodno vreme trajalo dalje.

Zagotovljene so zadostne količine semena jarega žita, zlasti hibridne koruze. Čeprav je povpraševanje po semenu ovsa in jarega ječmena večje kakor prejšnja leta, menijo, da ne bo pomanjkanja semena teh vrst žit. Zveza kmetijskih zbornic in združenje kmetijskih proizvajalcev sta pripravili zadružno in individualno proizvajalcev naj semene odnesejo pred uporabo na pregled v kmetijske posabe in posovalnice znanstveno-raziskovalnih ustanov v kmetijstvu.

Tečaj o uporabi kriminalološke in o ekipnem sodelovanju strokovnjakov

Inštitut za kriminologijo pravno-ekonomске fakultete univerze v Ljubljani pripravila za polni semester 1955/56 poseben večerni tečaj pod gornjim naslovom. Tečaj bo obsegal 13 predavanj po dve uri, začel pa se bo 20. marca ob 20. uri in se bo nadaljeval vsak terek in petek. Tečaj je v prostorih Univerze. Na tečaju bodo predavali univ. profesorji: dr. Jože Gorčar, dr. Janez Kanoni, dr. Hinko Lučovnik in dr. Janez Milčičnik, razen tega pa še prof. psihologa Leopold Brezant in Marjan Mačko, psihater dr. Niko Vončina in sodelavci inštituta Ljubobavcon, dr. Peter Koba in dr. Kaja Vodopivec.

Vse, ki se za tečaj zanimajo, vabimo naj se prijaviijo pri Inštitutu za kriminologijo, Univerze v Ljubljani, 1. nad. soba št. 70. Prijave sprejema inštitut vsak delovnik od 10. do 12. zaključno do 10. marca.

predvsem prebivalcem Ljubljane in okolice.

V nadaljevanju seje so razpravljali še o sklepu, ki določa povečanje članov univerzitetnih fakultetnih svetov univerze v Ljubljani. Poleg tega sklepa je zbor izglasoval sklep o razrešitvi dosedanjih in izvolitvi novih članov svetov. V univerzitetni svet in v svet tehniške fakultete je bilo izvoljenih 22 dobo pet let po petnajst članov, v ostale fakultetne svete pa po devet članov iz vrst političnih, kulturnih in javnih delavcev.

Na koncu je sporil poročevalca mandatno imunitetne komisije, da je postala pravomočna o sodbina inž. Gašperja Muha, ki je bil poslanec v 31. volilni enoti okraja Ljubljana. Ker je izpraznjeno mesto poslanca, je republiški zbor sprejel sklep o nadomestnih volivcih v omenjeni volilni enoti.

Seja zborna proizvajalcev

Na ločeni seji zborna proizvajalcev pod predsedstvom Mavričja Borca je pred odobritvijo dnevnega reda tajnica zborna prebrala odgovor državnega sekretarja za gospodarstvo LRS inž. Ludvika Kremžarja ljudskemu poslanecu inž. Miranu Mejaku na vprašanje, ki ga je ta postavil na prejšnji seji. Ker je potela enoletna funkcija doba predsednika, podpredsednika in zapisničarjev zborna, je bilo treba izvoliti nove funkcionarje. Ljudski poslanec Rudolf Ganič je predlagal, naj ostanejo dosedajni funkcionarji, za kar so glasovali vsi ljudski poslanci.

Poročevalca zakonodajnega in gospodarskega odbora zborna proizvajalcev sta nato poročala o predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč in predlogu zakona o upravljanju in gospodarjenju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti. Oba odbora sta vskladila svoje amandmane in predlagala predlog zakona o odobritvi zboru proizvajalcev.

Tečaj o uporabi kriminalološke in o ekipnem sodelovanju strokovnjakov

Inštitut za kriminologijo pravno-ekonomске fakultete univerze v Ljubljani pripravila za polni semester 1955/56 poseben večerni tečaj pod gornjim naslovom. Tečaj bo obsegal 13 predavanj po dve uri, začel pa se bo 20. marca ob 20. uri in se bo nadaljeval vsak terek in petek. Tečaj je v prostorih Univerze. Na tečaju bodo predavali univ. profesorji: dr. Jože Gorčar, dr. Janez Kanoni, dr. Hinko Lučovnik in dr. Janez Milčičnik, razen tega pa še prof. psihologa Leopold Brezant in Marjan Mačko, psihater dr. Niko Vončina in sodelavci inštituta Ljubobavcon, dr. Peter Koba in dr. Kaja Vodopivec.

Zagotovljene so zadostne količine semena jarega žita, zlasti hibridne koruze. Čeprav je povpraševanje po semenu ovsa in jarega ječmena večje kakor prejšnja leta, menijo, da ne bo pomanjkanja semena teh vrst žit. Zveza kmetijskih zbornic in združenje kmetijskih proizvajalcev sta pripravili zadružno in individualno proizvajalcev naj semene odnesejo pred uporabo na pregled v kmetijske posabe in posovalnice znanstveno-raziskovalnih ustanov v kmetijstvu.

Tečaj o uporabi kriminalološke in o ekipnem sodelovanju strokovnjakov

Inštitut za kriminologijo pravno-ekonomске fakultete univerze v Ljubljani pripravila za polni semester 1955/56 poseben večerni tečaj pod gornjim naslovom. Tečaj bo obsegal 13 predavanj po dve uri, začel pa se bo 20. marca ob 20. uri in se bo nadaljeval vsak terek in petek. Tečaj je v prostorih Univerze. Na tečaju bodo predavali univ. profesorji: dr. Jože Gorčar, dr. Janez Kanoni, dr. Hinko Lučovnik in dr. Janez Milčičnik, razen tega pa še prof. psihologa Leopold Brezant in Marjan Mačko, psihater dr. Niko Vončina in sodelavci inštituta Ljubobavcon, dr. Peter Koba in dr. Kaja Vodopivec.

Vse, ki se za tečaj zanimajo, vabimo naj se prijaviijo pri Inštitutu za kriminologijo, Univerze v Ljubljani, 1. nad. soba št. 70. Prijave sprejema inštitut vsak delovnik od 10. do 12. zaključno do 10. marca.

Gospodarsko poslovanje kmet. zadr. organizacij se je raavljalo doslej preko kmetijskih zadrug in preko zadružnih podjetij, ki so jih ustanovljale deloma zadruge, zlasti pa okrajne in republiške zadružne zveze. Po obstoječih predpisih se zadružne zveze niso smele neposredno same ukvarjati z gospodarskim poslovanjem. Njihove naloge so bile organizacijske in kmetijske — pospeševalne.

Zadružna podjetja so bila organizirana tako kot vsa druga družbena podjetja in so imela prav tako tudi delavsko upravljanje. Marsikje pa je praksa pokazala, da so delovni kolektivni osnovni podjetji zanemarljivo osnovne naloge, zaradi katerih je bilo podjetje ustanovljeno in so včasih le prvotno stremeli za ustvarjanjem dobička.

To je bil gotovo eden izmed glavnih razlogov, da je prišlo v zadnjem času do stališča, naj se namesto posebnih zadružnih podjetij ustanove poslovne zveze, bodisi v okrajnem bodisi v republiškem merilu. Naloga zadružnih poslovnih zvez naj bi bila skrb — preko včlanjenih zadrug — za pospeševanje določenega panoga kmetijske proizvodnje po planu, ki je sestavljen v soglasju z okrajno oziroma z republiško zadružno zvezo. Razen tega bi opravljale tudi same neposredno določene gospodarske dejavnosti za včlanjene zadruge.

V enem okraju bi lahko obstajala ena zadružna poslovna zveza za pospeševanje ene ali več različnih panog kmetijske proizvodnje, lahko pa bi obstajalo tudi več zadružnih poslovnih zvez, vse glede na razvoj in stanje kmetijstva v okraju. Po osnutku uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o kmetijskih zadrugah pa je dana tudi možnost, da se obstoječe okraj-

nih zvezah družbeno upravljanje. Zadružna poslovna zveza bi imela iste organe kot posamezna zadruška oziroma doseadanja zadružna zveza to je občni zbor, upravni in nadzorni odbor. Vendar pa ne bi bili zastopani v organih upravljanja zadružne poslovne zveze le zastopniki kmetijskih zadrug oziroma okrajnih zadružnih poslovnih zvez, temveč tudi predstavniki delovnih kolektivov obratnih in poslovnih enot, ki obstoje oziroma bodo organizirane v okviru zadružne poslovne zveze.

Nova organizacija kmetijskega zadružništva v občini zadružnih poslovnih zvez naj bi tesno sodelovala z obstoječimi osnovnimi zadružnimi zvezami in okrajnimi in republiškimi zadružnimi zvezami. Zadružna poslovna zveza bi se ustanovila lahko le s pristankom okrajne oziroma republiške zadružne poslovne zveze.

Poleg zadružnih podjetij, ki se podjetji, ki so jih ustanovile okrajne in republiške zadružne zveze in maloštevilnih medzadružnih podjetij, ki jih je ustanovilo skupno več zadrug, bi se lahko pripojila zadružnim poslovnim zvezam tudi druga splošno-družbena podjetja, ki se ukvarjajo s prometom in predelavo kmetijskih proizvodov in s prometom sredstev za kmetijsko proizvodnjo.

Bistvena razlika med zadružno poslovno zvezo in sedanjim zadružnim podjetjem bi bila v tem, da bi bila osnovna naloga zadružne poslovne zveze pospeševanje kmetijske proizvodnje. Razlika bi bila pa tudi v načinu upravljanja. Namesto delavskoga upravljanja, ki so ga imela do sedaj zadružna podjetja, bi bilo odslej v zadružnih poslov-

ih in republiških zadružnih zvezah in maloštevilnih medzadružnih podjetij, ki jih je ustanovilo skupno več zadrug, bi se lahko pripojila zadružnim poslovnim zvezam tudi druga splošno-družbena podjetja, ki se ukvarjajo s prometom in predelavo kmetijskih proizvodov in s prometom sredstev za kmetijsko proizvodnjo.

Bistvena razlika med zadružno poslovno zvezo in sedanjim zadružnim podjetjem bi bila v tem, da bi bila osnovna naloga zadružne poslovne zveze pospeševanje kmetijske proizvodnje. Razlika bi bila pa tudi v načinu upravljanja. Namesto delavskoga upravljanja, ki so ga imela do sedaj zadružna podjetja, bi bilo odslej v zadružnih poslov-

8. marec v Mariboru

Maribor, 8. marca. Tudi letošni budo proslavili 8. marec v Mariboru v spomin na borbo naših žena za svobodo in enakopravnost. Organizacije SZDL in občinski odbori so pripravili vrsto pogojev in prireditev. Predsednik OLO v Mariboru bo predredil v sredo popoldne slovesen sprejem, na katerega je povabljenih nad 60 najzaslužnejših

Jugoslavija prevzela nova dela v Siriji

Splošno, 6. marca (Tanjug) Pomorsko gradbeno podjetje iz Splita, ki gradi v Siriji veliko trgovsko pristanišče Latakijo, je se dni podpisalo pogodbo za graditev pristanišča Minat el Beida. V enem letu morajo biti zgradjeni koštrani, pristaniščna operativna obala in še nekateri objekti. Dela bodo vodili naši strokovnjaki za pomorsko gradbeništvo, ki grade že pristanišče v Latakiji. Uporabili bodo pomožne plovné objekte in gradbeno mehanizacijo iz Latakije, ker bo to pristanišče kmalu gotovo.

Moderna tovarna v Sarajevu

Sarajevo, 6. marca. Z rekonstrukcijo podjetja za popraviljanje gradbenih strojev na Alipašineh mostu pri Sarajevu so zgradili moderno tovarno, ki bo že letos izdelala okoli 5000 ton gradbenih konstrukcij iz električnih naprav. Rekonstrukcije je izvršilo podjetje »Elektroprojeke« iz Sarajeva.

Obrati tega podjetja izdelujejo rekonstrukcije za kovinske daljnovodne stebre, ki so znatno cenejši in boljši kakor betonski. Tu uvajajo tudi proizvodnjo naprav za parno grejilo in bišene vode v termoelektrarnah, razdeljevalne električne naprave in električne alatistični materiali. Nameravajo je tudi povečanje proizvodnje parcelna za električne potrebe in dragih porcelanskih delov. Izdelavo posameznih izdelkov opravljajo s pomočjo elektronskih in rentgenskih naprav.

Nove ladje za tuje lastnike

Reka, 6. marca. Kakor se je zvedelo v združenju ladjedelniške industrije Jugoslavije, bošča še dve novi ladje »Spir« in »Uljanik« v Puulju, gradili ocaanske ladje za tuje naročnike. Ladjedelnica »Spir« bo zgradila 4 velike oceanske tramerje, »Uljanik« pa 1 tramer in 1 tanker.

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

Službo dobi REFERENT ZA NABAVE pri industrijskem podjetju v Ljubljani.

Pogoj: pošten. Naslov v oglas. oddelku 1844-A

ČLANI UNIVERZITETNEGA IN FAKULTETNIH SVETOV, KI JIH JE IZVOLILA LJUDSKA SKUPŠČINA LRS

Člani univerzitetnega sveta: Roman Albrecht, Dušan Bole, Jože Borštnar, inž. Marjan Brilly, dr. France Hočevar, Marjan Jenko, inž. Viktor Kotnik, Miloš Ledinek, Anka Pernuš, France Perovšek, dr. Svetozar Polič, dr. Zmago Škokan, inž. Marjan Tepina, Vlado Vodopivec in inž. Pavle Zavarar.

Člani fakultetnega sveta prirodoslovno-matematične in filozofske fakultete: Slavica Božič, Jože Hainz, France Kimovec, Vlado Majhen, Lev Modic, Emma Musar, Rado Peternel, Janez Potrč in Mirko Ravbar.

Člani fakultetnega sveta pravne in ekonomske fakultete: Tone Bole, Martin Gosak, dr. Vladimir Grossmann, Mirko Hočevar, Jože Ingolič, dr. Božo Linhart, dr. Miha Potočnik, Ivo Repinc in dr. Teodor Tomišek.

Člani fakultetnega sveta medicinske fakultete: dr. Marjan Ahčin, Albin Duic, dr. Marjan Dular, dr. Ivan Kopač, dr. Drago Mušič, Lovtje Piskur, dr. Tone Ravnikar, mr. ph. Uroš Ruprecht in Mira Vsetina.

Člani fakultetnega sveta tehniške fakultete: inž. Božidar Guštin, Dušan Horjak, Silvo Hrust, Rudi Jančač, Dante Jasič, inž. Lojze Kerin, inž. Anton Koželj, inž. Matej Kleindienst, inž. Ivo Klemenčič, inž. Ludvik Kremžar, inž. Rudolf Lučovnik, Franc Pirković, Jernej Polajnar, inž. Viktor Turnšek in Zarko Wesnaver.

Člani fakultetnega sveta agronomске, gozdarske in veterinarske fakultete: inž. Jože Berkopec, Zivko Bernot, inž. Karlo Budihna, inž. Vera Marentič, dr. Marjan Pavšič, inž. Vilma Pirković, France Simonič, inž. Bogdan Zagar in Zoran Zagar.

nih zvezah družbeno upravljanje. Zadružna poslovna zveza bi imela iste organe kot posamezna zadružna oziroma doseadanja zadružna zveza to je občni zbor, upravni in nadzorni odbor. Vendar pa ne bi bili zastopani v organih upravljanja zadružne poslovne zveze le zastopniki kmetijskih zadrug oziroma okrajnih zadružnih poslovnih zvez, temveč tudi predstavniki delovnih kolektivov obratnih in poslovnih enot, ki obstoje oziroma bodo organizirane v okviru zadružne poslovne zveze.

Nova organizacija kmetijskega zadružništva v občini zadružnih poslovnih zvez naj bi tesno sodelovala z obstoječimi osnovnimi zadružnimi zvezami in okrajnimi in republiškimi zadružnimi zvezami. Zadružna poslovna zveza bi se ustanovila lahko le s pristankom okrajne oziroma republiške zadružne poslovne zveze.

Poleg zadružnih podjetij, ki se podjetji, ki so jih ustanovile okrajne in republiške zadružne zveze in maloštevilnih medzadružnih podjetij, ki jih je ustanovilo skupno več zadrug, bi se lahko pripojila zadružnim poslovnim zvezam tudi druga splošno-družbena podjetja, ki se ukvarjajo s prometom in predelavo kmetijskih proizvodov in s prometom sredstev za kmetijsko proizvodnjo.

Bistvena razlika med zadružno poslovno zvezo in sedanjim zadružnim podjetjem bi bila v tem, da bi bila osnovna naloga zadružne poslovne zveze pospeševanje kmetijske proizvodnje. Razlika bi bila pa tudi v načinu upravljanja. Namesto delavskoga upravljanja, ki so ga imela do sedaj zadružna podjetja, bi bilo odslej v zadružnih poslov-

ih in republiških zadružnih zvezah in maloštevilnih medzadružnih podjetij, ki jih je ustanovilo skupno več zadrug, bi se lahko pripojila zadružnim poslovnim zvezam tudi druga splošno-družbena podjetja, ki se ukvarjajo s prometom in predelavo kmetijskih proizvodov in s prometom sredstev za kmetijsko proizvodnjo.

Bistvena razlika med zadružno poslovno zvezo in sedanjim zadružnim podjetjem bi bila v tem, da bi bila osnovna naloga zadružne poslovne zveze pospeševanje kmetijske proizvodnje. Razlika bi bila pa tudi v načinu upravljanja. Namesto delavskoga upravljanja, ki so ga imela do sedaj zadružna podjetja, bi bilo odslej v zadružnih poslov-

ih in republiških zadružnih zvezah in maloštevilnih medzadružnih podjetij, ki jih je ustanovilo skupno več zadrug, bi se lahko pripojila zadružnim poslovnim zvezam tudi druga splošno-družbena podjetja, ki se ukvar

KANALIZACIJA - KOMUNALNI PROBLEM ŠT. 1

Ali je kanalizacija potrebna?

Trditev, da je urejena kanalizacija temelj vsake večje civilizirane naselbine, danes gotovo ni tehnična novotarija, saj so se tega zavedali že v času najstarejših civilizacij. Da to velja tudi za naše kraje, je razvidno iz zapiskov o raznih jekopavanih na goščavi stare Emone, iz katerih lahko spoznamo, da je Ljubljana še skoraj pred dvesto leti imela odlično urejen sistem kanalizacij.

Tako stara spoznanja sicer govorijo v prid goraji trditvi, niso pa še dokaz, da je ta tudi pravilna. Zato si vprašanje ogledamo še v luči današnjih razmer.

Ce govorimo v Ljubljani o kanalizaciji, mislimo pri tem na sistem kanalov, ki zagotavljajo odvod padavinske in odpadne vode s področja mesta. Tukaj gre za precejšnjo količino vode, saj bi v neugodnih primerih morali pozirati ljubljanski kanal 70 kubičnih metrov vode na sekundo ali še celo več. To je precejšnja količina vode, saj ta pretok ustreza približno pretoku vode na reki Dravi v letosnjih februarjskih dneh.

Taki nalogi bi kos le pravilno zasnovan in vzdrževan sistem kanalizacij. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da kanal ne bi mo-

razne tehnološke procese ali gojenje rib.

Odpadno vodo vračamo v naravni krogotok v glavnem z izpeljavo v površinsko stojičo, oziroma tekočo vodo, ali pa jo pustimo pomakniti v tla. V tem primeru pride v stik s podtalnico. Če odpadne vode poprej skrbno ne očistimo, povzročijo ta onesčičenje velikih količin čiste vode.

Onesčičenje površinske vode je pri nas zavzelo že resen obseg, o čemer nam dovolj zgovorno pričajo naše reke kot so: Ljubljanska, Voglajna, Paka in delno tudi reka Sava in Savinja.

Nič boljše niso razmere glede podtalnice v Ljubljani, kot tudi v drugih krajih naše republike. Saj ni nobena skrivnost, da imamo samo v Ljubljani na tisoče greznic s ponikovalnicami, ali ponekod celo samo ponikovalnice. To ne velja samo za hišno odpadno vodo, ampak pogosto celo za industrijsko. Najbolje se bomo zavedali kritičnosti položaja, če pomislimo, da samo na področju Ljubljane ponikne v tla letno več milijonov kubičnih metrov odpadne vode, kar je razvidno iz doslej na-

pomenu ne bo izgubila, ampak nasprotno, vedno bolj bo postajala nevidni transportni trak za vse ono, kar mora iz bližine sloveskih bivališč. Tako je na primer znano, da ponekod že uporabljajo maske strojke za drobljenje odpadkov, prikličene na izliv v kuhinji. To omogoča gospodinjam, da skoraj vse odpadke spustijo zmrte direktno v kanal. Tako postane skoraj nepotrebna vsaka nadaljnja manipulacija s smetmi.

Kaj je bilo za zboljšanje kanalizacije napravljene v Ljubljani?

Vsega navedenega se je dobro zavedal že bivši ljudski odbor mesta Ljubljane in je v tej zvezi sklenil, da se uredi kanalizacija Sentvidu, to je področja v nevarni bližini vodnjakov v Sentvidu in Klečah. Iz vodnjakov v Sentvidu se oskrbuje s pitno vodo Sentvid, vodnjaki v Klečah pa dajejo skoraj vse potrebne vode za preskrbo mesta Ljubljana.

Poleg tega so se na predlog Trilščev za komunalni pri MLO Ljubljana pričela dela za izdajo investicijskega programa ureditve kanalizacije na področju Ljubljane. Ta program je sedaj dovršen in zajema v novi organizacijski obliki mestnega teritorija dela šestih ljubljanskih občin in sistem centralne kanalizacije, medtem ko imata dve občini (Sentvid in Polje) predvideno ureditev lokalne kanalizacije. V Sentvidu so doslej zgrajeni najvažnejši zbiralniki in čistilna naprava. Utične kanalske mreže pa je doslej še premalo, da bi zajela najvažnejše predste Sentvidu.

Nov investicijski program

Novi investicijski program za centralno področje zajema teritorij, ki bo zadoščal na nadaljnji razvoj mesta najmanj tekom naslednjih petdesetih let.

Omejitve področja je razvidna iz situacije, opisane pa jo lahko približno takole:

Zahodna meja je črta Dravlje, Brdo (Rožnik in njegovo zaledje sta izzjeta), severna meja sta Sava in rezervat ljubljanskega vodovoda v Klečah, vzhodna meja je črta Jarše, sotočje Ljubljance in Gruberjevega prekopa, na jugu pa področje centralne kanalizacije ne sega preko črte Galjevica, Vič.

Program je na zahtevo zdravstvenih oblasti zasnovan tako, da se ne bo noben kanal izlival v Savo, kar je nujno potrebno za zaščito vodnjakov mestnega vodovoda v Hrastju in zaščito naravne plaže ob Savi. Vsa voda bo odtekala po sistemu zbirnih kanalov proti bodoči čistilni napravi za Ljubljano, ki bo situirana zahodno od Fužin. Iz čistilne naprave bo voda odtekala očiščena v Ljubljano.

Pri osnovni programu je bilo potrebno rešiti številna vprašanja, zlasti v zvezi z že obstoječim sistemom, saj ga je bilo treba kljub nekaterim njegovim pomanjkljivostim še spraviti v sklad z novimi zahtevami. Pomenovna zgraditev je obstoječih kanalov bi danes terjala nad dve in pol milijardi dinarjev.

Glavna pomanjkljivost obstoječega sistema z vidika razlinitve je razmeroma plitva lega zbiralnikov in ponekod njihova premajhna propustna zmogljiva.

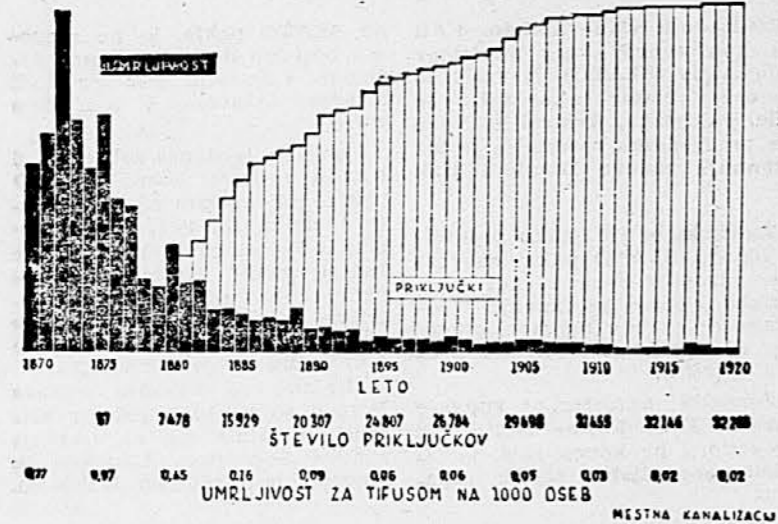
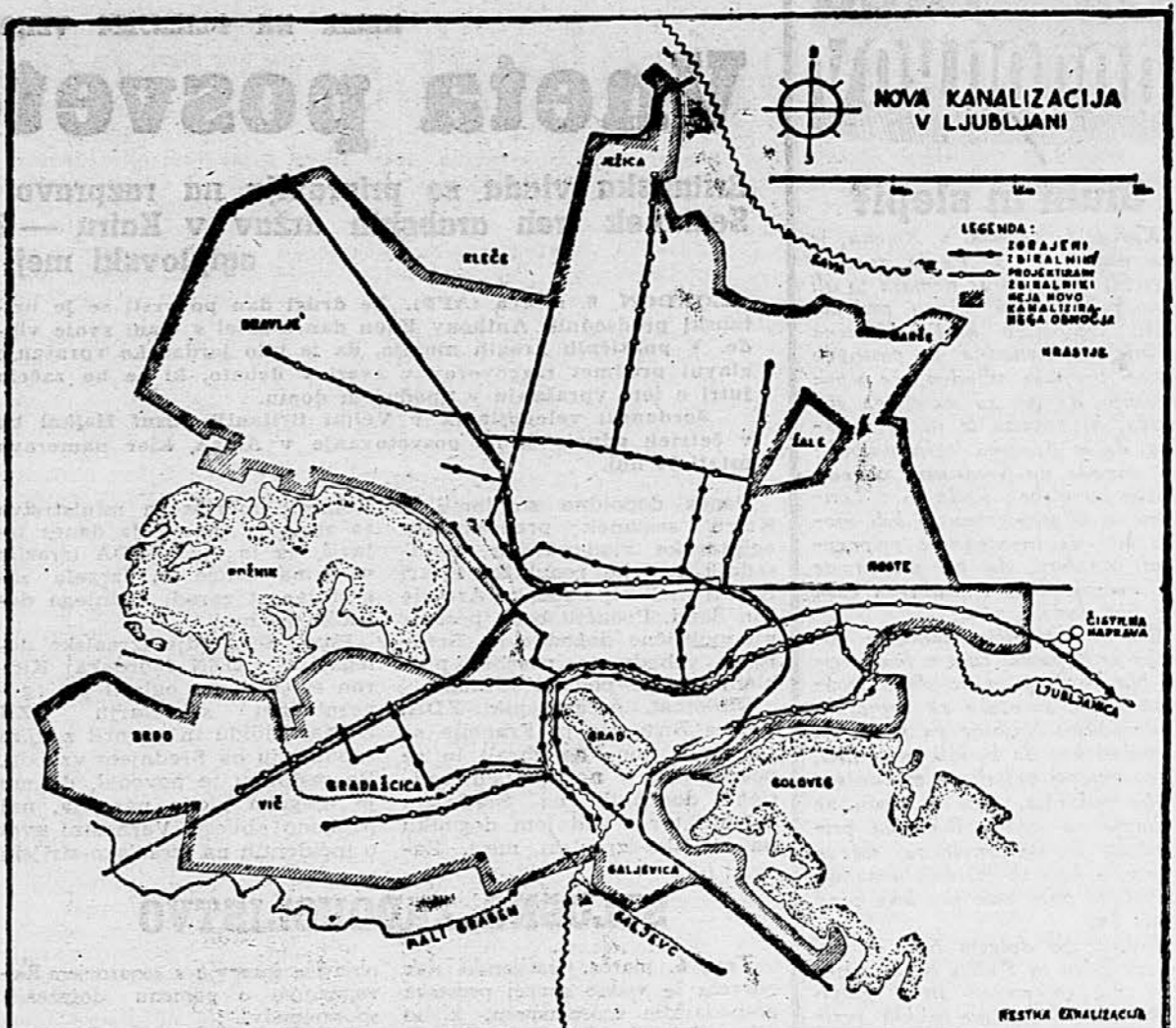
Vendar je uspelo rešiti vprašanje tako, da ostaneta temeljni kanalizacije še nadalje delno še zgrajena zbiralniki na levem in desnem bregu Ljubljance, ki služita na sektorju od Spice do zavornice na Ljubljanci svojemu namenu že desetletja. Ta dva zbiralnika bosta ob suhem vremenu odvajala vso dotekajočo vodo, v primeru dežja pa bo pretežen del padavinske vode odtekal preko prelivov v Ljubljano.

Zaradi plitve lege kanalizacije je bilo potrebno predvideti za nekatere predele na robu mesta črpališča, predvsem za Ježico in področje med Dolenjsko in Ižansko cesto. Na sektorju južno Gradašnice je predlagana gradnja zbirnega kanala, ki pa bo moral biti sorazmerno plitve, tako da bo možno tu graditi le zgradbe z zelo plitvimi kletmi ali brez njih.

Področje med Rožno dolino, Kozarjami in Brdom bi bilo možno kanalizirati v novi zbirnik ob železniški progi Ljubljana-Trst. Vendar pa je za ta del Ljubljane zaradi izredno kritičnega položaja pripravljeno tudi cenovno provizorično rešitev s prečpanjem odpadne vode v zbirnik na Tržaški cesti.

Ves ostali del Ljubljane, to je novi predel na ljubljanskem polju, kjer ima mesto največ možnosti za nadaljnji razvoj, bo mogoče kanalizirati, razen pasu med Savsko ježo in Savo, docela normalno.

Vodo iz tega področja bo potrebno speljati mimo že zadanega mesta do zbiralnika ob Ljubljanci. V ta namen se bo v prvi stopnji posluževali zgrajenega zbiralnika ob Vilharjevi cesti in tako svanege severnega zbiralnika (Litostrova-Moste). V zadnji stopnji pa bo potrebno graditi še pomožni zbirnik, ki bo služil za raz-

UMRLJIVOST ZA TIFUSOM NA 1000 OSEB

ni odvajati vse dotekajoče vode in bi prišlo do preplavljenja Kleč, končno pa lahko tudi cest.

Poleg padavinske vode, ki odteka po kanalih le, če dežuje ali se topi sneg, morajo kanali sialno odvajati določeno količino odpadne vode, katere je približno ena, ka enozmoli na kanalizirano področje potrebne čiste vode. Odpadne vode je sicer količinsko mnogo manj kot padavinske, je pa zaradi svoje sestave dosti bolj nevarna.

Prvi dneva v dan naraščajoči potrebi čiste vode za osebno uporabo in industrijske ter komunalne namene, se le redki dovolj resno zavedajo, da je skoraj vsi porabljeno vodo zmet potrebno vrniti v naravni krogotok. Trž v čisti krogotok iz katerega odzema mamo vodo tudi za potrošnjo.

Nevarnost odpadne vode

Odpadna voda prenaša povzročitelje raznih bolezni, vse od virusov (na primer virus, ki povzroča otroško paralizo) pa do jajčec črevesnih parazitov. Prav tako vsebuje zlasti tehnološka voda pogosto različne strupe ali nekatere kemične snovi, ki lahko, če pridejo v stik s čisto vodo, povzročijo razna obolenja. Prav tako taka voda lahko postane docela neuporabna za

pravilnih meritev. Tako pač ni čudno, da je na področju Ljubljane težko najti vodnjak, ki bi dajal za pitje primerno vodo. Kako resno nevarnost pa predstavlja tako stanje poleg možnosti okužbe sicer zaščitenih vodnjakov mestnega vodovoda, vidimo na primeru epidemije tifusa v Rači iz leta 1949, katero je povzročil stik odpadne vode z vodovodno na nekem nelesnem mestu vodovodnega omrežja.

Tesna povezava med različnimi epidemičnimi obolenji in stopnjo uredjenosti kanalizacije je dokazana. Izredno nazorno pa nam tako zvezo prikazuje diagram umrljivosti zaradi tifusa in izgradnje kanalizacije v Berlinu za obdobje 1870 do leta 1920.

Vkljub temu, da pri površnem ogledu nekoga naselja komaj opazimo, kako je kanalizirano, lahko že iz zgornje kratke osvelitve spoznamo pravilnost trditve, da smemo mesta naselja graditi le na temelju dobre kanalizacije.

Tudi z nadaljnjim napredkom tehnike kanalizacija na svojem

Detalji čistilne naprave v Sentvidu

sa prizadevanja v tej smeri z inozemskimi, si lahko vzamemo za zgled kanton Zürich v Švici, kjer je že danes urejena kanalizacija do take stopnje, da odteka praktično vsa odpadna voda po kanalih. Od tega pa je 57% že čistijo, preden se vrne v naravni krogotok. Pri tem moramo pripomniti, da je povprečna gostota prebivalstva v kantonu približno za 30 odstotkov manjša, kot na področju bivšega MLO Ljubljana. Vendar so se varčni Švicarji odločili, da bodo za ureditev kanalizacije v nadaljnjih desetih letih investirali še vsoto, ki ustreja približno enakostim milijardam deviznih dinarjev. Če bi se v Ljubljani hoteli držati istega ključa, bi morali v prihodnjih petdesetih letih že glede na da-

našnje stanje prebivalstva investirati vsaj osem in pol milijard dinarjev. Ker pa bo dela možno raztegniti vsaj na obdobje petdeset let, odpade na leto povprečna investicija sto dvajset milijonov dinarjev. To je sicer še vedno nekaj več, kot so znašale letne investicije za kanalizacijo - o osvoboditvi, vendar se moramo zavedati, da je ta panoga komunalne dejavnosti bila pri nas izredno zapostavljena.

Ce potiskujemo primerjati na-

strani znatno pripomogoč racionalnejšemu gospodarjenju s vodo, po drugi strani pa bi povzročili, da bi se breme za vzdrževanje naravnega zaklada vode ali surovine številka 1, kot jo imenujejo tehnologi, razdelilo proporcionalno na komunistike, ne pa pavšalno na vse davkoplačevalce.

Vsak državljan se mora zavedati, da se bo le, če bomo odločno ukrepali pri gospodarjenju s vodo tudi glede onesčičenja, možno izogniti raznim nesrečam v sedanosti in zagotoviti nadaljnji razvoj življenja pod normalnimi pogoji, zlasti za naša mesta in industrijo. J. K.

Delavski svet tovarne »SATURNUS«, Ljubljana - Moste

razpisuje delovno mesto

SEKRETARJA PODJETJA - PRAVNEGA REFERENTA

Pogoji: dovršena pravna fakulteta in najmanj 3-letna praksa.

Plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe pošljite na delavski svet tovarne »SATURNUS«, Ljubljana.

Upravni odbor trgovskega podjetja na veliko in malo v Ljubljani razpisuje mesto

SEFA RAČUNOVODSTVA

POGOJI:

Fakultetna ali njej enaka izobrazba s 5-letno prakso ali ESS a 7-letno prakso - samostojni bilancist.

Prošnje z navedbo dosedanje prakse in časa službovanja s kratkimi ostalimi osebnimi podatki naj dostavijo zainteresirani v oglašni oddelček »Sposoben in vesten«.

1580-A

10. marca 1956

PRVI POMORSKI PLES

v hotelu »Palace« Portorož

Reklamacije vabil in rezervacije miz pri Priljubljenem odboru, Piran, Matotečjeva ul. 22, tel.: 55 ali pri Jugoslovanski pomorski agenciji, Ljubljana, Kardeljeva 1, telefon 21-646.

10. marca 1956

PRVI POMORSKI PLES

v hotelu »Palace« Portorož

Ko je bil pred dvema letoma ustanovljen v Ljubljani Center patronažne službe, je delo patronažnih medicinskih sester prešlo iz dotadanje zaščite dojenčkov na zaščito družine kot celote. Pobludo za zaščito družine so dale sestre same, ker jim je to narekvalo družbeni razvoj, še posebno pa razvoj samoupravljanja v zdravstveni službi.

Leto 1955 je bilo za ljubljanske patronažne sestre leto velikih in vsestranskih uspehov. Neposredni in nenehni stik z ljudmi je patronažno sestro izoblikoval v zdravstveno delavko - vzgojiteljico, ki zna v določenih razmerah reševati razne psihološke probleme, ki nastajajo v družinskih odnosih ali pri posameznikih. Pri metodah svojega dela jih je vodila misel da so osnovna načela socialnega dela vera v vrednote in dostojanstvo vsakega človeka. Ta načela so uveljavljale iz prepričanja, da vsak sam najbolje ve, kje in kakšne težave ima, ter da ima vsakdo tudi pravico in dolžnost sodelovati pri reševanju lastnih težav.

Sodelovanje z družbenimi organizacijami in tovarnami

Da bi bili uspehi pri delu za izboljšanje neurejenih družinskih razmer večji, so lani patronažne sestre tesno sodelovale z zdravstvenimi in socialnimi ustanovami, podjetji in tovarnami ter z množičnimi in družbenimi organizacijami. Pri raznih organih so posredovale v 1733 primerih.

OB DNEVU ZENA

VZGOJITELJICA IN SVETOVALKA

Kratek obris lanskega dela ljubljanskih patronažnih sester

prošnje za najbolj kričeče primere. Toda naletele so na gluha ušesa in je stanovanjski urad le v zelo redkih primerih ugodil prošnjam sester.

Za sožitje in zdravo rasti družine

Kaj pomeni za zdravje in duševnost človeka primerno stanovanje, naj nakaže konkretni primer, ki so ga lani zelo uspešno rešile patronažne sestre. Ta primer bo tudi najbolj nazorno osvetlil, kako težko je delo patronažnih sester.

Patronažnemu centru so sporočili, da videvajo pred gostilno neko mater, ki jo njeni štiri otroci zamažajo prsijo, naj ne hodi v lokal. Patronažna sestra je mater obiskala na njenem domu in ugotovila, da živi z otroci v obupnih stanovanjskih razmerah in nemogočih materialnih priklakah. To neurejeno okolje je na materino duševno stanje tako močno vplivalo, da je začela iskati pozabljenja v alkoholu in postala duševno neuravnotežena. Po teh ugotovitvah je patronažna sestra tudi ukrepala. Najprej je z nasveti pomagala materi, da se je začela zdraviti proti al-

koholizmu in jo tudi sama peljala v ambulanto. Z njeno pomočjo je družina dobila lep, dnosobno stanovanje, dva otroka so poslali brezplačno v zdravstveno kolonijo, socialno skrbstvo, Društvo prijateljev mladine, Rdeči križ in SZDL so prispevali denarna in materialna sredstva. Spremenjeno okolje je pozitivno vplivalo na bolno mater, na njeno duševnost in zdravje. V novem okolju je zdaj zadovoljna in srečna in tudi ne pije več. Kmalu bo ta žena upokojena in sestra ji bo izposlovala po upokojitvi primerno honorarno službo. Če izračunamo koliko bi skupnost stala ta družina v primeru njenega propada, so izdatki, ki so bili uporabljeni za njeno asanacijo, neznatni.

Navedeni primer tudi nazorno prikazuje, da je individualno delo z ljudmi v okolju, v katerem živijo najbolj uspešno.

Lani so patronažne sestre med drugim izvedle tudi anketo o bolehanju šolskih otrok. Namen ankete je bil proučiti zdravje, in ugotoviti vzroke, ki vplivajo na izboljšanje ali na poslabšanje otrokovega zdravja. Anketa ni imela sa-

močnejše ali laže bolnih. Pri anketiranih otrocih so sestre ugotovile, da je 95 rahitčnih, kar pomeni, da ima v Ljubljani vsak četrni otrok v starosti do 7 let rahitis. To veliko število rahitčnih otrok je opozorilo patronažne sestre, da poglobijo svoje profilaktično delo za pobijanje te bolezni. Tudi to delo so sestre uspešno opravljale. Redno so obiskovale vse rahitčne dojenčke in jih pošiljale na zdravljenje.

Vzgojiteljska sestra na obisku pri družini

nourstne tečaje, predavale in pomagale pri zdravstvenih pregledih otrok za kolonije l. t. d.

Vsakodnevno naporno delo ljubljanskih patronažnih sester ni oviralo, da se tudi same ne bi strokovno izpopolnjevale. Šest sester je absolciralo postdiplomski tečaj, ki ga je organiziral Centralni higijenski zavod. Razen tega so sestre obiskovale tečaj za prenatano zaščito, ki je vključeval še prehrano nosečice žene in organizacijo dela v posvečevalnici za nosečnice. Svoje znanje so posredovale tudi bodočim medicinskim sestram in instrukturalne učence višje šole za medicinske sestre.

Ugled, ki so si ga pridobile ljubljanske patronažne medicinske sestre s svojim požrtvovalnim in uspešnim delom, je prabil v Ljubljano številne zdravstvene delavce iz vseh krajev naše države in tudi iz tujih držav. Patronažni center so obiskali med drugim zdravniki in šefi zdravstvenih zavodov iz Makedonije, Srbije in Hrvaške ter ravnateljica šole za socialne delavce z Dunaja.

To so le kratki obrisi velikega dela, ki so ljubljanske patronažne sestre opravile v lanskem letu. Vendar so tudi te skope besede jasno prikazale, da je to veliko delo izoblikovalo patronažno sestro v vzgojiteljico in nepogrešljivo svetovalko, ki z besedo in dejanjem živi med ljudstvom in z njim.

Eda Komac

JEZIK LIKOVNEGA IZRAZA JE RAZUMLJIV VSEM NARODOM

Trinajst naših na razstavi Xylona

Slovenski impresionisti bodo razstavljeni v Celovcu

V umetnostni galeriji Heimhaus v Zürichu v Švici je bila konec februarja odprta druga mednarodna razstava Xylona...

Perčlanska mednarodna žirija pod predsedstvom Belgijca Franca Massereela je sprejela čez pet sto del, vendar je od tega izbrala za razstavo samo okrog tri sto slikov, pri čemer pa so vsi avtorji, ki so konkurirali iz Ljubljane...

skupno s avtorji raznih narodnosti izpačilo tudi nekaj znanih jugoslovanskih imen, kot so Detoni, Svečnjak, Vujaklija, Glumac...

med Finci in Belgijci — neka notranja vez; vendar pa so po isti sodbi Jugoslavo manj dekorativni kot Belgijci, a zato bolj ekspresivni...

zvrst, ki ne opa razvare, zgovorno veže narode raznih jezikov in barv med seboj v podobnem človečanskem občutju...

Lepota ki ostaja

Teden dni bo že, odkar so se poslovili od nas Tizian in njegovci.

Saj jih pranzaprav ni bilo niti toliko. Trideset slik in enajst malih kipcev. V ostalem pa so v velikih kulturnih središčih in galerijah po svetu — beati possidentes — že našli razpravo o tem, če ne bi kazalo danes tako razširjene turneje raznih zbirk znamenitih umetniških del po širnem svetu zaradi nevarnosti poškodb ukiniti ali vsaj skrajšati na čim manjše število umetnin...

B. Jakac: Zürich (s pogledom na Heimhaus na desni strani), risba, 1956

Dela starih beneških mojstrov iz dunajskega umetnostno-zgodovinskega muzeja, ki so jih razstavljali v Ljubljani, so obiskala pred tem že osem evropskih prestolnic in devet velemerstev v Ameriki...

del, Vesna Borčič dve, Riko Debenjak dve, Božidar Jakac dve, Božica Karanovič tri, Tone Kralj čno, Aleksander Lukovič tri, Miha Maleš dve, France Mihelič tri, Zivko Pajič dve, Josip Restek dve, Maksim Sedej dve in Vilko Seian-Gliha eno, medtem ko je

prostoru delali družbo tudi listi francoskih, grških in mehikiških umetnikov. Vendar pa so naša dela vzbudila že v prvih dneh zelo vzbudila kritike. Drugi Züricher Zeitung med drugim ugovarja, da obstaja med jugoslovanskimi avtorji — podobno kot

odkupila tudi mestna občina iz Zürichu, pa je bilo tudi jugoslovansko delo, Jakčev »Pariz«. Prof. Jakac je kot zastopnik Jugoslavije v okviru mednarodne organizacije Xylona tudi sodeloval pri otvoritvi razstave v Zürichu. Tako je med drugim kot eden izmed ustanovnih članov Xylona z leta 1953 pozvalil v imenu ostalih mednarodnih članov te organizacije predsednika Xylona, znanega belgijskega lesorezca Franca Massereela, na visokovni konferenci, ki jo je priredil predsednik mesta Zürich E. Landolt, s poudarkom, da prav ta plemenska in poštena umetnostna

PREGELJ, PROTIČ, VUJAKLIJA, BAKIČ NA BIENNALU

Na letošnjem tradicionalnem slikarsko-kiparskem bienalu v Benetkah v Italiji bodo Jugoslavijo po sklepu zvezne komisije za kulturne stike z inozemstvom zastopali slikarji Marij Pregelj, Miodrag Protič in Lazar Vujaklija ter kipar Vojin Bakič. Zanimivo je, da bodo pri tem omenjeni avtorji baje nastopili predvsem s drugimi svojimi deli, kot so bila ona, ki so bila razstavljeni na sedanjih zveznih jugoslovanskih likovnih razstavah v Ljubljani, čeprav je leto organizirala Zveza likovnih umetnikov Jugoslavije prav z namenom, da bi se na njej določil izbor za Benetke. Tako je letošnja razstava, ki naj bi reprezentirala sodobno jugoslovansko umetnost in vsejugoslovansko umetniško sodelovanje, nekoliko zgrešila svoj cilj v

dveh oziroma treh. Ker je s svojim izbranim značajem za nastop v tujini praktično izločila sodelovanje tistih umetnikov, ki so na bienalu že razstavljali, zaradi česar ne bi bilo prav, da bi ponovno konkurirali tudi na zvezni razstavi; razen tega pa s svojo kvantiteto, ki pa ni bila kvaliteta, ni dala osnove niti za odločitev, ki naj bi ji po svojem namenu služila. Hkrati je komisija za stike z inozemstvom tudi smatrala, da zaradi tega, ker je značaj letošnjega bienala predvsem v udeležbi mlajših sodobnih avtorjev z vsega sveta, ne bi kazalo letos razstaviti v Benetkah zaokroženo kolekcijo del pokojnega slovenskega mojstra Riharda Jakopiča, kot se je prvotno nameravalo.

LESNA PREDDELovalNA INDUSTRIJA PODEPE, pošta Preserje pri Ljubljani razpisuje mesto OBRATOVNEGA in FINANČNEGA KNJIGOVODJE Nastop službe takoj. Stanovanje zagotovljeno. — Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Prošnje pošljite na naslov.

RAZSTAVA RITENDRE MOZUMDARA

Mladi indijski umetnik Ritendra Mozumdara, ki kot stipendist že dlje časa izpopolnjuje svoje umetnostno znanje v specialni Akademiji za likovne umetnosti v Ljubljani, bo v kratkem odprl manjšo razstavo svojih del v Ljubljani. Na razstavi, ki bo od 21. do 24. t. m. v Mali galeriji, bo razstavil zaradi zanimivosti predvsem nekaj manjše plastike in slikarskih del z indijsko motiviko, čeprav je za časa svojega bivanja pri nas upodobil tudi že marsikater naš motiv.

Na večerajšnji seji Galerijskega sveta v Ljubljani so med drugim sklenili, da bomo z reprezentativno zbirko slovenskih impresionistov obiskali Koroško v Avstriji. Verjetno že meseca aprila bo odprta v Umetnostni galeriji v Celovcu razstava 40 do 50 del naših velikih mojstrov slikarjev Riharda Jakopiča, Ivana Groharja, Matije Jeme in Mateja Sternena. V zamenjavo za to pa bo v okviru že upeljane slovensko-koroškega kulturnega sodelovanja prisla v Ljubljano zaokrožena reprezentativna razstava del avstrijskih,

zlasti koroških slikarjev. Tu razstava bo verjetno odprta v ljubljanski Moderni galeriji v času letošnjega ljubljanskega festivala. Kar zadeva grafična gostovanja, bo manjša skupina šestih slovenskih grafikov razstavila okrog 30 listov srednjega meseca v eni izmed dunajskih galerij, za jesen pa bo pripravljena obširnejša zbirka slovenske grafike, ki bo razstavljena v Erlangenu v Zahodni Nemčiji. V izmenjavi za to gostovanje bo prispela v kratkem v Ljubljano razstava sodobne nemške grafike.

Rembrandt skozi rentgen

Upravno in laboratorijsko vodstvo ljubljanske galerije je pripravilo nadse zahtimivo in poučno razstavo rentgenskih in infrardečih posnetkov dragocenih del nemškega slikarja Rembrandta iz svoje zbirke. Razstava, ki je prva znanstveno zasnovana kolekcija na tem področju spoznavanja in ocenjevanja umetnin, je bila na svoji svetovni turneji pred kratkim odprta v umetnostnem domu v Zürichu v Švici.

O. Kokoschka: Avtoportret, risba

Obletnica sumljivega slikarja

Slaven nisem, sem pa sumljiv — je nekdo rekel sam o sebi avstrijski ekspresionistični slikar Oskar Kokoschka. Naj bo to res ali ne — očitoma za mnoge obseje — dejstvo je, da je bil te dni ta uporniški, življenjski umetnik 70 let. Bilo je namreč 1. marca 1885, ko se je rodil v vasi Pečeč ali ne — očitoma za mnoge obseje — dejstvo je, da je bil te dni ta uporniški, življenjski umetnik 70 let. Bilo je namreč 1. marca 1885, ko se je rodil v vasi Pečeč ali ne — očitoma za mnoge obseje — dejstvo je, da je bil te dni ta uporniški, življenjski umetnik 70 let.

Rembrandt: Mali avtoportret

Prispevke za današnji stran je napisal Bogdan Pogačnik

Novo in staro

Hsu Pei Hung je postal nekaj reprodukcij nove kitajske umetnosti.

In kakšna je ta umetnost? Mlada in stara, kot je stara in mlada sama današnja Kitajska, sredi med staro klasično tradicijo in novim — naj mi do beseda brez zlih namenov dovoljena — socialističnim realizmom.

Tizian: Lepotica

Maoc Tung, sam hkrati umetnik, je baje modro odločil: »Pustite rože v cnetju in pri polni časti in ustvarite novo skozi vrednotenje starega.« Stara kitajska klasika v slikarstvu je bila v ostalem res sicer polna cvetnega popja in ptičkov in meglic, a hkrati je bila kljub očitni liriki njena obdelava pejsaža vendar močno natančna in včasih bi rekli celo realistično navdahnjena. Seveda pa je v tem razvoju njihove likovne umetnosti del roman-tičnega prispeval tudi jezik s pisavo, ki sta oba bolj poetična in filozofska, kot so naša evropska izrazna sredstva. Zlasti sama umetno izdelana, valovito se prepletajoča kitajska kaligrafija je bila posebej nedvoumno dvojček klasičnemu slikarstvu, oziroma kot Kitajci imenujejo pisavo in slikarstvo s skupnim izrazom shu-hua. Napisi običajno se danes spadata v zaključen dekorativni okvir kitajske slike. Skritost značnega kitajskega impresionističnega načina v slikarstvu je v nemajhnih meri pripisati posebnemu uporabi krtačke.

Hsu - Pei - Hung: Motiv s ptico (akvarel 1952)

»Vsaka vodoravna valovnica industrijskimi napravami imajo portrali in deželo tudi socialistični realizem. Ta uvoz je bil tako popoln in direkten, da se novi slog v in novo pojmovanje umetnosti v svoji ekstremni obliki pravzaprav se niti ni moglo spojit s kitajskimi bistvom, tako da so nekatere današnje kitajske slike, ki prikazujejo razne borbene motive, propagandno učinkujoče skupine in industrijska gradbišča, v bistvu še posebej ruske, samo avtor je kitajski. Tako je na pr. kitajski Chang Hui-Chiang v svoji kompoziciji posebej posnel, kako Lenin sprejema kmete. V veliki sliki, ki predstavlja proglasitev Kitajske ljudske republike, je Chung-Hsi-Wen vso pozornost in natančnost usmeril predvsem na smehljaj velikega kitajskega vojskega voditelja, vse drugače, kot se je na pr. kakor Piccaso v svoji »Guernici« iz španske vojne posebej prepustil svojim izraznim čustvom. Pri tem prehodu pa so na-

stopile v novi kitajski umetnosti tudi nekatere posebej tehnične težave zaradi uvažanja novih oblik, ki doslej niso imele zadostne tradicije v sicer bogati kitajski kulturni preteklosti. Danes igrata v novi Kitajski prav ojnata tehnika in lesorez veliko vlogo, kar je zlasti pri zadnjem zaradi propagandne vloge razumljivo, medtem ko teh načinov kitajskega slikarstva z izjemo knjižnih lesorezov skoraj ni poznalo. Nekaj več so gojili Kitajci zlasti pozneje, od 16. stoletja dalje barvni lesorez. Zaradi tega so pri današnjih kitajskih ustvarjalcih vidni negotovi koraki prav na teh področjih. Roke, ki so bile v preteklih pokolenjih napajane mehke kaligrafije, so zdaj prešle na fizično težke poteze v lesorezih, zaradi česar je razumljivo, da so te črte vendar neke ostale zaradi nevarnosti dokaj tope, trde in hladne. To velja danes celo za najbolj popularne in znane kitajske grafike kot so Ku Yuan, Jen Hau, Li Chun ali Liang Jung-Tai.

v sodobni kitajski umetnosti

stopile v novi kitajski umetnosti tudi nekatere posebej tehnične težave zaradi uvažanja novih oblik, ki doslej niso imele zadostne tradicije v sicer bogati kitajski kulturni preteklosti. Danes igrata v novi Kitajski prav ojnata tehnika in lesorez veliko vlogo, kar je zlasti pri zadnjem zaradi propagandne vloge razumljivo, medtem ko teh načinov kitajskega slikarstva z izjemo knjižnih lesorezov skoraj ni poznalo. Nekaj več so gojili Kitajci zlasti pozneje, od 16. stoletja dalje barvni lesorez. Zaradi tega so pri današnjih kitajskih ustvarjalcih vidni negotovi koraki prav na teh področjih. Roke, ki so bile v preteklih pokolenjih napajane mehke kaligrafije, so zdaj prešle na fizično težke poteze v lesorezih, zaradi česar je razumljivo, da so te črte vendar neke ostale zaradi nevarnosti dokaj tope, trde in hladne. To velja danes celo za najbolj popularne in znane kitajske grafike kot so Ku Yuan, Jen Hau, Li Chun ali Liang Jung-Tai.

ki po motiviki ni poznala teh elementov, so kitajski avtorji tudi nekoliko šibki v obdelavi človeškega telesa, ki je največkrat na Zahodu običajno najbolj stalna motivika. Dela enega izmed njihovih sicer dobrih slikarjev, ki sem jih gledal in ki jih je ustvarjal na študiju v pariškem Louvru, imajo na prvi s posebej moško akademski ton. Navspolno pa je v nadaljevanju svoje narodne tradicije sedanjiki profesor na Centralni pekinški umetniški akademiji, kjer poučujejo še vedno obe smeri klasično in realistično, stari Sud Su Su s svojimi občutenimi pejsaži zelo cenjen in spoštovan. Isto velja tudi za starega umetnika Chi Pai-

Shija, ki se vedno kljub visoki starosti neutrudno slika svoje nežne cvetje, žuželke in pokrajine. Tudi eden današnjih najmočnejših sodobnih slikarjev Hsu Pei-Hung je predvsem znan po svojih upodobitvah živali, zlasti konj in ptičev, kar dela, združujoč kitajske klasične tradicije, realistične poglede in tudi vplive zahodne umetnosti. Prav v tej širini ter prepletanju starih tradicij in novih tokov s vseh strani v množičnem ljudskem zaletu je tudi jamstvo, da čisti zven kitajske kulture ne bo prenehal zveneti. In zaradi tega toliko bolj cenim slike, ki jih je poslal Hsu Pei Hung.

Ku Yuan: Zelenjavno polje (dvoobarvni lesorez 1951)

